

Europako Ekonomi Elkartearen desafioa

Jose Antonio Zestona

Sarrera

1986ko Urtarrilaren lehenean Europako Ekonomi Elkartean sartu ginen: Frankismo-garaiko amets demokratikoetako bat gauzatu zen, 60. urteetako egoera ekonomiko oso desberdin batean eta kontinenteko bizilagunekin minimoki parekatzen gaituen erreforma-politika baten eskutik. Populazioak, hiritarren gehiengoak izan duen sentsazioa ez da entusiasmatua izan: atzeraezinezko gertaera bezala onartu du, globalki positibotzat jotzen den gertaera bezala, nahiz eta kezka izan, ekar ditzakeen ondorioengatik.

Norberak Europari buruzko ideiarekin bat badu. Euskal Sindikalgintzatik, labur mintzatuz, zera esango genuke: gure asmoa, gure gogoia, maila kultural, politiko eta ekonomikoan herri librearen espazioa osatzen laguntzea da, langileok protagonismo handia izan genezakeen espazioa. Baina errealtateak ez dira gogoekin nahastu behar, ez eta oraina etorkizunarekin: Europa etapaka ari da osatzen eta oraingoz lehenengoak bakarrik bete izan dira; ezin genezake esan, gainera, ez dela ibilbide honetan atzerakadarik izango.

Europako Lege-Biltzarrak ez du oraingoz arauak emateko ahalmenik, ezta edukinez betetzen joango zaion egutegi bat ere. Europako Ekonomi Elkarteari, ekonomi batasuna iristeko, puska handia falta zaio oraindik, moneta amankomuna eta politika fiskal-monetario bakar bat osatu arte. Hurrengo hamarkadan helburu hau betetzen den neurrian —1992rako finkatua dago—, Erromako Tratuaren lehen sinatzaileek eta ondoren sartu direnek beste helburu bat —agian, ez hain anbiziotsua, baina erabakiorra hau ere— izango dute: aduanen batasuna, hain zuzen, bere baitan langile, kapital eta merkantzien zirkulazio askea utzirik.

Konkretuki, aztertu beharra dago gure sarrera sinatu ondoren, zeintzu izango diren —zeintzu diren jadanik— datozkigun ondorioak gure ekonomian eta gure aparatu produktiboan.

Industriagintza, edonondik eraso daitekeen sektorea

Gaian sarturik, hasiak gara zailtasun garrantzitsu batzu nabaritzen. Honela, "Barne-kargak" (*Gravámenes interiores*) atalaren desagertzea dela eta —esportazioei laguntza bat besterik ez zen—, zenbait enpresa eta sektorek bere irabaziak murrizturik ikusi dituzte. Adibide bat jarritz: altzairu arruntaren fabrikanteek, irabazigaleraz gain, eszedente handia dute, eta hau oso garrantzitsua da, kanpokoko merkatua kontutan izaten badugu.

Baina, zoritxarrez, industriagintzaren ahuldadeak baditu alderdi askoz kezagarriagoak: lehenago aipaturiko sustoa gairatutik ere, afektatuak estrategia eta prebisioren gabe harrapatuak izan dira. Harrigarria. BEZa dela medio gure ondasun eta zerbitzuek atzerrian izan duten igoera ez da garrantzizkoena, kontutan hartzen bada, pezetak beste monetetikiko izan duen beherakadak neutralizatu egin duela. Eta zenbait enpresarik besterik pentsatzen badute ere, ez datza hemen benetako arazoa.

Industriagintzaren benetako puntu ahula, sistema arantzelarioaren desagertze progresiboak konpetitibitatearen mailan izan ditzakeen ondorioetan datza.

Barne-merkatua ekonomia desarrollatuagoetatik babestearren orain arte jarritako mugak desagertzeaz daude, aurreko hamarkadetan pilatu den inefikazia biluzik utziz.

Beste 11 bazkideentzat arriskutsuak badirudite ere aduanen ezabatze honen ondorioek, azpimarratu behar da EEEko jakintzuek adierazia dutela Barne-Produktu Gordinaren jaitsiera % 3an jarri behar dela, beste 3/4 sinadura ondoko lehen bi urteen ondoren gertatuko delarik.

Epe laburrean inpakto handiagoa izango da, ez bada ikaragarriko inbertsio-saio bat egiten epe ertainean, konpetitibitatearen maila egokiak ziurtatzeko.

Horrelako inbertsio baten beharra ezin onartu da, baldin ez badira osatzen finantzaketarako neurri egokiak, eta sektore publikoa eta pribatua ez badira desafioari erantzuteko gauza izaten.

Puntu honetara iritsirik, eta itxaropen faltsuak uxatzeko, azpimarratu beharra dugu, Elkartearen baliabideak gutxi direla, planteatutako arazoari erantzuteko. FEDER edo Europako Giza Hondorean laguntza-motek, funtzio osagarria bakarrik dute; beraz, ez da oso zuhurra kanpotik etorriko zaizkigun erantzunetan itxarotea, edo —nahiz eta batzuk hala sinesterazi— inbertsio pribatueta-rik etorriko denean itxarotea.

Guzti honek erresponstabilitate oso konkretuak planteatzen dizkie lehendabizi Eusko Jaurlaritzari eta bigarren enpresariei, ahaztu gabe politika ekonomiko eta industrialean Madrilgo Gobernuak izan dezakeen paper erabakiorra, giltzarri diren zenbait tresna bere eskuetan bait ditu.

Eusko Jaurlaritzaren politika industrialik ezak bere justifikazioak izan litzake, agian, baina ez dago barkatzerik, kontutan izanik Euskadiko enpleguaren heren bat suntsitu egin dela hamarkada baten buruan eta tendentzia hau, EEEan sartuz, indartu egin daitekeela, ez bada garaiz proiektu gogor bat martxan jartzen.

Enpresariei buruz, zera esango genuke: inbertsioetarako haien gogorik ezak gauza asko adierazten ditu, eta ez onak, zoritxarrez: ideia-falta, teknika eta organizazio mailan prestakuntza gutxi, finantz merkatu eskurakoirik eza...

EEEan sartu ginenetik hilabete batzu pasa ondoren, desorientazioa da nagusi, bai Administrazioetan, bai enpresariengan: denak beren eszedenteak langile-orduko kostuan ziurtatzen saiatu dira, jakinaren gainean egonda (honekin batera doan 85eko ekaineko taulak adierazten digunez) okerra beste puntu batean datzala.

Langilearen orduko kostuak industrigintzan

Nazioa	Ordu-kostua
USA	12,6 \$
Suitza	10,5
AEF	9,8
Suedia	9,4
Holanda	9,1
Belgika	8,75
Frantzia	7,7
Japonia	7,6
Britainia Haundia	6,67
Espainia	5,4

Industrigintzaren etorkizuna ez da atsegingarria, noski: erabat ezezkorrak ez izatearren, esperantza zerean jarria dugu: EEEn sartzea astinaldi bat izan dadila eta behin-betiko erabakiak har daitezela, beste malgutasun bat sartuz prozesu produktiboan, eta ez orain arte izan duguna, lan-merkatuan bakarrik kokatzen dena, enpresariari ezer kostatzen ez zaien horietakoa.

Sindikatuena lana

EEERI buruzko erreflexio labor honetan, ezin ahantz dezakegu zer izan daitekeen hori ikuspegi sindikalistatik, gutziz ere ELArenetik, gure lanerako.

Sindikalgintzak baditu bere plataforma bereziak EEEn: adibidez, Europako Sindikatuena Konfederakuntza. ELA honen partaide da, eta bere debateetan garbi azaltzen dira bai dauden premiak eta bai egin behar diren saioak guztion helburu eta lanak koordinatu ahal izateko, une honetan kapitalaren munduak bait darama inizatiba, krisialdiak ematen dion maniobratzeko marjinaerengatik besterik ez bada ere. Lan-jornadaren murriztea, multinazionalan aktuatzekeo norma batuak, kontratazio-garantiak, fronte bateratu honen arlo batzu dira.

Gu, EEEak eskaintzen digun egitura instituzional honen azken muturra ere probetxatzekotan gara, bai Giza eta Ekonomi Elkartean, bai beste erakundeetan, ditugun erresponsabilitateak hartuz.

Zailtasunez beteriko desafioa bada ere, erakargarria da une berean, dena egiteko bait dago.

J.A.Z.